וּמִבְּדֵי – והרי אף שהפסוק עוסק בשור, כָּל מִילֵּי אִיתְּנְהוּ בַּחֲסִימָה – כל בעלי החיים כלולים באיסור זה, דְּיַלְפִינַן – שאנו לומדים בגזירה שוה 'שור' 'שור' מִשַּׁבָּת (ב"ק נד:), שבכל מקום שמוזכר 'שור' אף שאר בעלי חיים בכלל, וְאִם כֵּן לְכְתּוֹב רַחֲמָנָא רק 'לֹא תָדוּשׁ בַּחֲסִימָה', ונדע שהאיסור הוא בכל בעלי החיים, ו'שור' דְּכָתַב רַחֲמָנָא, לָמָּה לִי – מה הוא בא ללמדינו. אלא ודאי כתבה זאת התורה כדי לְאַקּוֹשֵׁי – להקיש ולדמות את החוֹסֵם – האדם, לְנֶחְסָם – לשור, וְאת הַנֶּחְסָם לְחוֹסֵם, וכך הוא ההיקש, מַה חוֹסֵם – אדם, אוֹכֵל בִּמְחוּבָּר, אַף השור הַנֶּחְסָם אוֹכֵל בִּמְחוּבָּר. וּמַה נֶּחְסָם – שור, אוֹכֵל בְּתָלוּשׁ, כמו שכתבה התורה בפירוש, אַף האדם החוֹסֵם אוֹכֵל בְּתָלוּשׁ.

הגמרא מביאה עתה כמה ברייתות הדורשות דינים שונים לגבי היתר אכילה בפועל מלשון 'דיש' שנאמר לגבי שור: תָּנוּ רַבָּנָן, נאמר בתורה (דברים כה ד) 'לא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ', ויש לדרוש מכך שכתבה התורה מלאכת דָּיֵשׁ, שהיא הפרדת גרעיני התבואה מקליפותיהם, מַה דָּיֵשׁ מְיוּחָד בכך שהוא דָּבָר שֶׁנִּידּוֹלֵי קַרְקַע (וּבְשָׁעַת גְּמַר מְלָאכָה), וּפוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, אַף כָּל דבר שֶׁנעשה בִּנִידּוֹלֵי קַרְקַע, פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, יָצָא מכלל היתר זה הַחוֹלֵב בהמה, וְהַמְחַבֵּץ – מעמיד את החלב בקיבה, וְהַמְנַבֵּן – עושה מהחלב גבינה, שֶׁאֵין זה נִידּוֹלֵי קַרְקַע, ולכן אֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ.

שואלת הגמרא: לָמָּה לִי לדרוש דין זה מ'דיש', והרי מִ'כִּי תָבֹא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ' נִפְקָא – יש ללמוד כן, שהתיר הפסוק אכילה רק בעובד בכרם, שהוא גידולי קרקע, ולא בשאר מלאכות. משיבה הגמרא: אִיצְטְרִיךְ הלימוד מ'דיש', כיון דִּסְלֵקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא – היינו מעלים בדעתינו לומר, הוֹאִיל וּכְתִיב 'קָמָה', ודרשו (לעיל פז:) מלשון זו לְרַבּוֹת כָּל בַּעֲלֵי קָמָה – כל הדברים העומדים בקומה, כאילנות וכדומה, שמא בא הפסוק לְרַבּוֹת נַמֵּי מִידֵי [–גם דברים] דְּלָאו גִּידּוֹלֵי קַרְקַע נִינְהוּ, קָא מַשְׁמַע לָן בלימוד מ'דיש' שהיתר האכילה הוא רק בגדולי קרקע.

הגמרא מביאה ברייתא הדורשת מ'דיש' דין אחר: תַּנְיָא אִידָךְ, נאמר בתורה דָּיֵשׁ, מַה דָּיֵשׁ מְיוּחָד בכך שהוא דָּבָר שֶׁבִּשָּׁעַת גְּמַר מְלָאכָה, כלומר שמעשה זה גומר את המלאכה, וּפוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, אַף כָּל שֶׁהוּא בִּשָּׁעַת גְּמַר מְלָאכָה, פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, יָצָא הַמְנַכֵּשׁ בְּשׁוּמִים וּבִכְצָלִים, והבינה עתה הגמרא שבמלאכה זו הוא עוקר את הרעים מתוך היפים ומשליכם, שהוֹאִיל וְאִין זה גְּמַר מְלָאכָה, שהרי הבצלים והשומים הטובים עדיין מחוברים לקרקע, אֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בָּהֶם.

שואלת הגמרא: לָמָּה לִי לדרוש כן מ'דיש', והרי מִ'וְאֶל כֶּלְיְךָ לֹא תִתֵּן' נַפְקָא, וכמבואר לעיל (פז:) שרק בשעה שנותנים לתוך כליו של בעל הבית, שזהו גמר המלאכה במחובר, התירה התורה לפועל לאכול. משיבה הגמרא: לֹא צְרִיכָא – לא הוצרכה דרשה זו, אלא דְּאַף עַל גַּב דְּקָא מְשַׁלֵּיף קְטִינֵי מִבֵּינֵי אִילָנֵי – אף כשהפועל מוציא בצלים קטנים שאינם עשויים לגדול עוד, מבין הבצלים שעשויים לגדול, כדי להניח להם מקום לגדול, ואינו משליך את הקטנים אלא בעל הבית נוטלם, אינו אוכל, ואילו היה נאמר רק 'ואל כליך לא תתן' היה מותר לפועל לאכול משום שיש כאן נתינה לכליו של בעל הבית, ואילו מהפסוק של 'דיש' אנו ממעטים אף אופן זה, כיון שעיקר מלאכת הוצאת הקטנים היא לתועלת הבצלים הגדולים המחוברים עדיין, שלגביהם אין זה גמר מלאכה, ואינו רשאי לאכול.

הגמרא מביאה דרשה נוספת מ'דיש': תַּנְיָא אִידָךְ, נאמר בתורה דָּיֵשׁ, מַה דָּיֵשׁ מְיוּחָד שהוא דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְהִתְחַייֵב בַּמַּעֲשֵׂר, וּפוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, אַף כָּל דבר שֶׁנעשה בִּנִידּוֹלֵי קַרְקַע, פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ. יָצָא מכלל היתר זה החוֹלֵב בהמה, וְהַמְחַבֵּץ – מעמיד את החלב בקיבה, וְהַמְנַבֵּן – עושה מהחלב גבינה, שֶׁאֵין זה נִידּוֹלֵי קַרְקַע, ולכן אֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ.

שואלת הגמרא: לָמָּה לִי לדרוש דין זה מ'דיש', והרי מִ'כִּי תָבֹא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ' נִפְקָא – יש ללמוד כן, שהתיר הפסוק אכילה רק בעובד בכרם, שהוא גידולי קרקע, ולא בשאר מלאכות. משיבה הגמרא: אִיצְטְרִיךְ הלימוד מ'דיש', כיון דִּסְלֵקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא – היינו מעלים בדעתינו לומר, הוֹאִיל וּכְתִיב 'קָמָה', ודרשו (לעיל פז:) מלשון זו לְרַבּוֹת כָּל בַּעֲלֵי קָמָה – כל הדברים העומדים בקומה, כאילנות וכדומה, שמא בא הפסוק לְרַבּוֹת נַמֵּי מִידֵי [–גם דברים] דְּלָאו גִּידּוֹלֵי קַרְקַע נִינְהוּ, קָא מַשְׁמַע לָן בלימוד מ'דיש' שהיתר האכילה הוא רק בגדולי קרקע.

הגמרא מביאה ברייתא הדורשת מ'דיש' דין אחר: תַּנְיָא אִידָךְ, נאמר בתורה דָּיֵשׁ, מַה דָּיֵשׁ מְיוּחָד בכך שהוא דָּבָר שֶׁבִּשָּׁעַת גְּמַר מְלָאכָה, כלומר שמעשה זה גומר את המלאכה, וּפוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, אַף כָּל שֶׁהוּא בִּשָּׁעַת גְּמַר מְלָאכָה, פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, יָצָא הַמְנַכֵּשׁ בְּשׁוּמִים וּבִכְצָלִים, והבינה עתה הגמרא שבמלאכה זו הוא עוקר את הרעים מתוך היפים ומשליכם, שהוֹאִיל וְאִין זה גְּמַר מְלָאכָה, שהרי הבצלים והשומים הטובים עדיין מחוברים לקרקע, אֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בָּהֶם.

שואלת הגמרא: לָמָּה לִי לדרוש כן מ'דיש', והרי מִ'וְאֶל כֶּלְיְךָ לֹא תִתֵּן' נַפְקָא, וכמבואר לעיל (פז:) שרק בשעה שנותנים לתוך כליו של בעל הבית, שזהו גמר המלאכה במחובר, התירה התורה לפועל לאכול. משיבה הגמרא: לֹא צְרִיכָא – לא הוצרכה דרשה זו, אלא דְּאַף עַל גַּב דְּקָא מְשַׁלֵּיף קְטִינֵי מִבֵּינֵי אִילָנֵי – אף כשהפועל מוציא בצלים קטנים שאינם עשויים לגדול עוד, מבין הבצלים שעשויים לגדול, כדי להניח להם מקום לגדול, ואינו משליך את הקטנים אלא בעל הבית נוטלם, אינו אוכל, ואילו היה נאמר רק 'ואל כליך לא תתן' היה מותר לפועל לאכול משום שיש כאן נתינה לכליו של בעל הבית, ואילו מהפסוק של 'דיש' אנו ממעטים אף אופן זה, כיון שעיקר מלאכת הוצאת הקטנים היא לתועלת הבצלים הגדולים המחוברים עדיין, שלגביהם אין זה גמר מלאכה, ואינו רשאי לאכול.

הגמרא מביאה דרשה נוספת מ'דיש': תַּנְיָא אִידָךְ, נאמר בתורה דָּיֵשׁ, מַה דָּיֵשׁ מְיוּחָד שהוא דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְהִתְחַייֵב בְּמַעֲשֵׂר, וּפוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, אַף כָּל שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר, פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ. יָצָא מכלל היתר זה, פועל הַבּוֹדֵל – מפריד בְּתְמָרִים וּבְגְרוֹגְרוֹת המדובקים זה בזה, הוֹאִיל וְנִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר, אֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ.

מקשה הגמרא: וְהָתַנְיָא בברייתא אחרת, הַבּוֹדֵל בְּתְמָרִים וּבְגְרוֹגְרוֹת, פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב פָּפָּא, כִּי תַנְיָא בברייתא הַהִיא, שרשאי לאכול בהם, היינו בְּתוֹחֲלַנֵי – תמרים גרועים שאינם ראויים לאכילה אף אחר שנקטפו, ומבניסים אותן לכלי של כפות תמרים כדי לגמור את בישולם, ואם הפועל עוסק בהפרדתם רשאי לאכול מהם, כיון שעדיין לא נגמר בישולם ולא התחייבו במעשר.

הגמרא מביאה דרשה נוספת מ'דיש': תַּנְיָא אִידָךְ, נאמר בתורה דָּיֵשׁ, ויש לדרוש, מַה דָּיֵשׁ מְיוּחָד שהוא דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְהִתְחַייֵב בְּחַלָּה, וּפוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, אַף כָּל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְחַלָּה, פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ. יָצָא הַנּוֹתֵן לִי – מה הוא בא ללמדינו. אלא ודאי כתבה זאת התורה כדי לְאַקּוֹשֵׁי – להקיש ולדמות את החוֹסֵם – האדם, לְנֶחְסָם – לשור, וְאת הַנֶּחְסָם לְחוֹסֵם, וכך הוא ההיקש, מַה חוֹסֵם – אדם, אוֹכֵל בִּמְחוּבָּר, אַף השור הַנֶּחְסָם אוֹכֵל בִּמְחוּבָּר. וּמַה נֶּחְסָם – שור, אוֹכֵל בְּתָלוּשׁ, כמו שכתבה התורה בפירוש, אַף האדם החוֹסֵם אוֹכֵל בְּתָלוּשׁ.

הגמרא מביאה עתה כמה ברייתות הדורשות דינים שונים לגבי היתר אכילה בפועל מלשון 'דיש' שנאמר לגבי שור: תָּנוּ רַבָּנָן, נאמר בתורה (דברים כה ד) 'לא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ', ויש לדרוש מכך שכתבה התורה מלאכת דָּיֵשׁ, שהיא הפרדת גרעיני התבואה מקליפותיהם, מַה דָּיֵשׁ מְיוּחָד בכך שהוא דָּבָר שֶׁנִּידּוֹלֵי קַרְקַע (וּבְשָׁעַת גְּמַר מְלָאכָה), וּפוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, אַף כָּל דבר שֶׁנעשה בִּנִידּוֹלֵי קַרְקַע, פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ. יָצָא מכלל היתר זה הַחוֹלֵב בהמה, וְהַמְחַבֵּץ – מעמיד את החלב בקיבה, וְהַמְנַבֵּן – עושה מהחלב גבינה, שֶׁאֵין זה נִידּוֹלֵי קַרְקַע, ולכן אֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ.

שואלת הגמרא: לָמָּה לִי לדרוש דין זה מ'דיש', והרי מִ'כִּי תָבֹא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ' נִפְקָא – יש ללמוד כן, שהתיר הפסוק אכילה רק בעובד בכרם, שהוא גידולי קרקע, ולא בשאר מלאכות. משיבה הגמרא: אִיצְטְרִיךְ הלימוד מ'דיש', כיון דִּסְלֵקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא – היינו מעלים בדעתינו לומר, הוֹאִיל וּכְתִיב 'קָמָה', ודרשו (לעיל פז:) מלשון זו לְרַבּוֹת כָּל בַּעֲלֵי קָמָה – כל הדברים העומדים בקומה, כאילנות וכדומה, שמא בא הפסוק לְרַבּוֹת נַמֵּי מִידֵי [–גם דברים] דְּלָאו גִּידּוֹלֵי קַרְקַע נִינְהוּ, קָא מַשְׁמַע לָן בלימוד מ'דיש' שהיתר האכילה הוא רק בגדולי קרקע.

הגמרא מביאה ברייתא הדורשת מ'דיש' דין אחר: תַּנְיָא אִידָךְ, נאמר בתורה דָּיֵשׁ, מַה דָּיֵשׁ מְיוּחָד בכך שהוא דָּבָר שֶׁבִּשָּׁעַת גְּמַר מְלָאכָה, כלומר שמעשה זה גומר את המלאכה, וּפוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, אַף כָּל שֶׁהוּא בִּשָּׁעַת גְּמַר מְלָאכָה, פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, יָצָא הַמְנַכֵּשׁ בְּשׁוּמִים וּבִכְצָלִים, והבינה עתה הגמרא שבמלאכה זו הוא עוקר את הרעים מתוך היפים ומשליכם, שהוֹאִיל וְאִין זה גְּמַר מְלָאכָה, שהרי הבצלים והשומים הטובים עדיין מחוברים לקרקע, אֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בָּהֶם.

שואלת הגמרא: לָמָּה לִי לדרוש כן מ'דיש', והרי מִ'וְאֶל כֶּלְיְךָ לֹא תִתֵּן' נַפְקָא, וכמבואר לעיל (פז:) שרק בשעה שנותנים לתוך כליו של בעל הבית, שזהו גמר המלאכה במחובר, התירה התורה לפועל לאכול. משיבה הגמרא: לֹא צְרִיכָא – לא הוצרכה דרשה זו, אלא דְּאַף עַל גַּב דְּקָא מְשַׁלֵּיף קְטִינֵי מִבֵּינֵי אִילָנֵי – אף כשהפועל מוציא בצלים קטנים שאינם עשויים לגדול עוד, מבין הבצלים שעשויים לגדול, כדי להניח להם מקום לגדול, ואינו משליך את הקטנים אלא בעל הבית נוטלם, אינו אוכל, ואילו היה נאמר רק 'ואל כליך לא תתן' היה מותר לפועל לאכול משום שיש כאן נתינה לכליו של בעל הבית, ואילו מהפסוק של 'דיש' אנו ממעטים אף אופן זה, כיון שעיקר מלאכת הוצאת הקטנים היא לתועלת הבצלים הגדולים המחוברים עדיין, שלגביהם אין זה גמר מלאכה, ואינו רשאי לאכול.

הגמרא מביאה דרשה נוספת מ'דיש': תַּנְיָא אִידָךְ, נאמר בתורה דָּיֵשׁ, ויש לדרוש, מַה דָּיֵשׁ מְיוּחָד שהוא דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְהִתְחַייֵב בְּמַעֲשֵׂר, וּפוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ, אַף כָּל שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר, פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ. יָצָא מכלל היתר זה, פועל הַבּוֹדֵל – מפריד בְּתְמָרִים וּבְגְרוֹגְרוֹת המדובקים זה בזה, הוֹאִיל וְנִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר, אֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ.

מקשה הגמרא: וְהָתַנְיָא בברייתא אחרת, הַבּוֹדֵל בְּתְמָרִים וּבְגְרוֹגְרוֹת, פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב פָּפָּא, כִּי תַנְיָא בברייתא הַהִיא, שרשאי לאכול בהם, היינו בְּתוֹחֲלַנֵי – תמרים גרועים שאינם ראויים לאכילה אף אחר שנקטפו, ומבניסים אותן לכלי של כפות תמרים כדי לגמור את בישולם, ואם הפועל עוסק בהפרדתם רשאי לאכול מהם, כיון שעדיין לא נגמר בישולם ולא התחייבו במעשר.

דוחה הגמרא: **לְאַבְשׁוּרֵי נַבְרָא** – לעשות מעשה בגוף האדם שיגרום לו לאכול הרבה, וכגון לטבול את הפת בציר, **לֹא קָמִיבַּעְיָא לָן** – לא הסתפקנו כלל בדבר, ובודאי שהוא מותר, **כִּי קָמִיבַּעְיָא לָן, לְאַבְשׁוּרֵי פֵּירָא** – הספק היה רק אם מותר לעשות מעשה באוכל שנוטלים הפועלים מהבעלים, כגון להבהבו באש, שפעולה זו דומה לענבים ודבר אחר שהתיקון הוא בגוף הפרי, **מַאי** – מה הדין בזה.

תָּא שְׁמַע, שנינו בברייתא, **פּוֹעֲלִין** העושים מלאכה בכרם, **אוֹכְלִין עֲנָבִים בְּרֹאשֵׁי אוֹמָנִיּוֹת' שֶׁלָּהֶם**, כלומר, רשאים להמתין מלאכול עד שיגיעו לראש שורת הכרם [המכונה 'אומן'], ששם השמש מכה על הענבים והם מתוקים ביותר, אף שמתוך כך יאכלו הרבה, **וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהַבְהֲבוּ בָּאוּר**, ומוכח שאסור להבהב את הפירות באש. דוחה הגמרא: **הָתָם** אין האיסור משום מיתוק הפירות, אלא **מִשּׁוּם בִּיטּוּל מְלָאכָה**, שבשעת ההבהוב הוא בטל ממלאכת הבעלים, **וְכִי קָא מִיבַּעְיָא לָן הֵיכָא דְּאִיבָּא** – באופן שנמצאים בכרם **אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו** שאינם שכורים לבעל הבית ומהבהבים עבורו, **מַאי**.

ראיה אחרת לפשוט את הספק: **תָּא שְׁמַע**, שנינו בברייתא, פועל העושה מלאכה אצל בעל הבית, **לֹא יְהַבְהֵב בָּאוּר וְיֹאכַל, וְלֹא יִכְמוֹר** – יטמין **בָּאֲדָמָה** כדי לחמם את הפירות **וְיֹאכַל, וְלֹא יְפָרֵךְ** – יבקע את הפירות **עַל גַּבֵּי הֶפֶלַע** כדי שיתמתקו **וְיֹאכַל, אֲבָל מַפְרִיךְ עַל יָדָ עַל יָדָ** – מיד ליד **וְאוֹכֵל**, ומבואר בברייתא שאסור להבהב באור ולאכול. דוחה הגמרא: גם **הָתָם** האיסור הוא **מִשּׁוּם בִּיטּוּל מְלָאכָה**, ולא משום שאסור לו למתקם. **הָכִי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא** שהטעם הוא משום ביטול מלאכה, **דְּאִי סַלְקָא דַּעְתָּךְ** שהאיסור הוא **מִשּׁוּם מְתַוְּקֵי פֵּירָא** – המתקת הפירות, **סָלַע** – בביקוע על ידי סלע, **מַאי מְתַוְּקֵי פֵּירָא אִיכָּא** – איזה מיתוק נעשה בכך לפירות. דוחה הגמרא את הראיה: אף בביקוע על גבי סלע **אִי אֶפְשָׁר דְּלָא מְמַתֵּיק פּוּרְתָּא** – לא יתכן שלא יתמתקו הפירות מעט, ואין זו ראיה, אמנם גם ללא ראיה זו אפשר לפרש שהטעם הוא משום ביטול מלאכה.

תָּא שְׁמַע, שנינו בברייתא, **פּוֹעֲלִין שֶׁחָיוּ עוֹדְרִים** – קוטפים **בְּתָאנִים, וְכֵן פּוֹעֲלִים שֶׁהָיוּ גּוֹדְרִים בְּתָמָרִים, וּבוֹצְרִים בַּעֲנָבִים, וּמוֹסְקִין בְּזֵיתִים**, שכל אלו הן מלאכות ליקוט הפירות מהעצים, **חֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִים וּפְטוּרִים** ממעשר, ואין אומרים שאכילת הפירות נחשבת כשכר שבעל הבית נותן להם תמורת מלאכתם, וממילא יהיה דינם כקונים פירות החייבים במעשר, כיון **שֶׁהַתּוֹרָה זִיכְּתָה לָהֶם** אכילה זו, ולא בעל הבית. אבל **בְּפִיתָּם** – יחד עם הפת **לֹא יֹאכְלוּ** את הפירות, כיון שמתוך כך אוכלים הרבה, **אֶלָּא אִם כֵּן נָטְלוּ רְשׁוּת מִבַּעַל הַבַּיִת** לאכול את הפירות עם הפת. וכן **לֹא יִסָּפוֹת** – לא יטבול את הפירות **בַּמֶּלַח וְיֹאכַל**, והבינה הגמרא שלטבול פירות במלח נחשב כהכשרת הפירות עצמם, כיון שהוא מניח את המלח על הענבים עצמם, ואסור לעשות כן כיון שמתוך כך יאכל הרבה, ומוכח שאין הפועל רשאי לעשות מעשה בפירות עצמם כדי למתקם. דוחה הגמרא: **מֶלַח** – הוספת מלח על הפירות, אף אם הוא מפזרו על גבי הפירות, אין זה כהכשרת הפירות עצמם, אלא **וַדַּאי כְּעֲנָבִים וְדָבָר אַחֵר' דָּמֵי**, ובודאי אסור הדבר, והספק הוא במקום שמהבהב את התבואה עצמה שמותרת לו באכילה, ואינו מוסיף עליה שום דבר.

שנינו בסוף הברייתא האחרונה: **'וְלֹא יִסָּפוֹת בַּמֶּלַח וְיֹאכַל'**. מקשה הגמרא: **וּרְמִינְהוּ**, שנינו בברייתא אחרת, **הַשּׁוֹבֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְעַדֵּר** – לחפור, **וּלְקַשְׁקֵשׁ** – לכסות באדמה את השורשים **תְּחֵת עֲצֵי חֲזִיתִים, חֲרֵי זֶה לֹא יֹאכַל** מהזיתים שבעץ, כיון שאין עבודתו נחשבת כגמר מלאכה. אך אם **שָׂכְרוֹ לְבָצוֹר** – לקטוף ענבים, או **שָׂכְרוֹ לְמָסוֹק** – לקטוף זיתים, או **שֶׁשָּׂכְרוֹ לְלַקֵּט** שאר פירות שנשרו **תחת** העץ, **חֲרֵי זֶה אוֹכֵל**, כיון שהוא עוסק בגמר מלאכה, **וּפָטוּר** ממעשר, כיון שאין זה שכר מבעל הבית, המחשיבו כ'לוקח', אלא **שֶׁהַתּוֹרָה זִיכְּתָה לָהֶן** – לפועלים, זכות אכילה. ממשיכה הברייתא: אם **קָצַץ** – פסק עם בעל הבית שיאכל מהפירות, הרי זה כעין מקח, ולכן רק **אַחַת וְאַחַת יֹאכַל** ללא מעשר, כיון שכשקוטף אחת אחת אין זה נחשב כעשיית 'גורן' המחייבת במעשר. אבל **שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם לֹא יֹאכַל** ללא מעשר, כיון שבשתים יש חשיבות וחל עליהם שם גורן להתחייב במעשר, ומאחר שדינו בלוקח הוא חייב במעשר מדרבנן. מסיימת הברייתא, **וְסוֹפֶת** – וטובל את הפירות **בְּמֶלַח, וְיֹאכַל**.

הגמרא מסיימת את קושייתה, ושואלת: **אַהֲנְיָא** – על מה נאמר דין זה ש'סופת במלח ואוכל', **אִילֵימָא אֲפִיפָא**, שאם קצץ עמו לאכול מפירותיו, רשאי אף לטובלם במלח ולאכול, אם כן קשה, **בֵּינָן דְּקָצַץ**, פשוט הדבר **דְּכָל הֵיכִי דְּבָעֵי לֵיכּוֹל** – בכל אופן שירצה הוא רשאי לאכול, שהרי הוא אוכל מדעת בעל הבית. **אֶלָּא לַאו אַרֵישָׁא** – על הדין השני שבריש, שאף כשלא קצץ עמו, אלא אוכל מדין התורה, רשאי לטבול את הפירות במלח ולאכול, וזו סתירה למבואר בברייתא הקודמת שאינו רשאי לעשות כן.

מתרצת הגמרא: **אָמַר אַבָּיֵי**, לעולם האמור בברייתא האחרונה שרשאי לספות במלח נאמר על הסיפא, שקצץ עם בעל הבית, והנידון בברייתא אינו מחמת שיאכל הרבה ויפסיד לבעל הבית, שלענין זה פשוט שמועילה קציצתו עם בעל הבית, אלא לגבי חיובי מעשר, **וְלֹא קַשְׁיָא** – אין סתירה בין הברייתות לגבי היתר אכילה במלח, כיון **שְׁפָאן** – בברייתא הראשונה האוסרת לטבול במלח, מדובר **בָּאָרֶץ, וְכָאן** – בברייתא השניה המתירה זאת, מדובר **בְּחוּצָה לָאָרֶץ**. מבאר אביי את דבריו: כשאוכל **בָּאָרֶץ** אסור לטבול במלח, כיון שחיוב מעשר שבה הוא מדאורייתא, **וְקָבְעָא סְפִיתָא** – הטבילה במלח מחשיבה את האכילה כגמר מלאכה, כיון שהוא אוכלם מיד ומוכח ממעשיו שאין עוד גמר מלאכה שעתיד להיעשות בפירות אלו, וחייב במעשר, אבל **בְּחוּצָה לָאָרֶץ** שחיוב המעשר הוא רק מדרבנן, **לֹא קָבְעָא סְפִיתָא**, ורשאי לטבול במלח ולאכול ללא מעשר.

מקשה הגמרא: **אָמַר רָבָא, מִי אִיכָּא מִידֵי** – וכי יש אופנים **דְּבָאָרֶץ קָבְעָא סְפִיתָא מִדְּאוֹרַיְיתָא, וּבְחוּצָה לָאָרֶץ לֹא קָבְעָא סְפִיתָא, וּמוּתָּר** לאכול **'לְהַתְחִילָה'** – ללא שום איסור, והרי תקנת חכמים בכל מקום היא בעין דין התורה, ואם כן אף בחוץ לארץ צריך להיות חיוב דרבנן.

רבא מיישב את הסתירה בברייתות באופן אחר: **אֶלָּא אָמַר רָבָא**, אמנם שתי הברייתות עוסקות בענין חיוב מעשר, אך החילוק ביניהם הוא אחר, **וּבֵין בָּאָרֶץ, וּבֵין בְּחוּצָה לָאָרֶץ**, באכילת **חֲדָא** – פרי אחד **לֹא קָבְעָא סְפִיתָא**, ובאכילת **תְּרֵתֵי, קָבְעָא סְפִיתָא**. ומלבד החילוק בין פרי אחד לשנים, יש חילוק בין מקום שקצץ עם בעל הבית לבין מקום שלא קצץ, שאם **קָצַץ** עם בעל הבית שיאכל פירות, דינו כלוקח, ולכן **בֵּין סָפַת וּבֵין לֹא סָפַת**, רק **אַחַת אַחַת אוֹכֵל**, כיון שאין זו אכילה קבועה, אבל **שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם לֹא יֹאכַל**, דכיון שהוא נחשב כלוקח, אף ללא הטבלה במלח הוא חייב במעשר מדרבנן, ובאופן זה מדובר בסיפא של הברייתא השניה, שקצץ, ולכן חילקה בין אחת אחת לשתים שתים.

ממשיך רבא בתירוצו: אך אם **לֹא קָצַץ** הפועל עם בעל הבית, ואין דינו כלוקח, וְגם **לֹא סָפַת** במלח, שאין כאן קביעות, **אוֹכֵל** אפילו **שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם**. אך אם **סָפַת** במלח, שיש כאן קביעות, אף שלא קצץ עם בעל הבית ואין דינו כלוקח, מכל מקום רק **אַחַת אַחַת אוֹכֵל**, שבזה אין קביעות אף שסופת במלח, אבל **שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם לֹא יֹאכַל**, **וְאַף עַל גַּב דְּנָטַל רְשׁוּת מִבַּעַל הַבַּיִת**, ואין בזה איסור של 'ענבים ודבר אחר', וטעם האיסור הוא כיון **דְּאִיטְּרִיל לְהוּ לְמַעְשַׂר** – נעשו הפירות 'טבל' להתחייב במעשר, **וְקָבְעָא סְפִיתָא** – וההטבלה במלח של שני פירות מחשיבה את האכילה כקבועה, החייבת במעשר, ובזה עוסקת הברייתא הראשונה, באופן שלא קצץ ואכל שתים שתים, ולכן אמרה 'ולא יספות במלח', כיון שהסופת שתים שתים במלח מתחייב במעשר אף ללא קציצה.

מבררת הגמרא: **וְתֵרְתֵּי, דְּקָבְעָא סְפִיתָא** – ודין זה שרק אכילת שני פירות טבולים במלח מחשיבה את האכילה כקבועה, ומחייבת במעשר, **מָנָא לָן** – מנין לנו, ושמא די באכילת פרי אחד. מבארת הגמרא: **אָמַר רַב מַתָּנָא, דְּאָמַר קְרָא** (מיכה ד יב) **'כִּי קִבְּצָם כָּעֳמִיר גֹּרָנָה'**, ומבואר שאין 'גורן' ללא 'קיבוץ', דהיינו איסוף כמה דברים, והיינו לפחות בשני פירות ולא פחות.

הגמרא מבררת האם האיסור לחסום שור נאמר גם כשהוא עוסק בדבר שנגמרה מלאכתו, וכן בתבואה של תרומה או מעשר.

תָּנוּ רַבָּנָן, פָּרוֹת הַמְרַכְּסוֹת בְּתִבְואָה – דורכות על שעורים מיובשות